

Με το μάτι στην υπέρταση..

38ο
Πανελλήνιο
Ετήσιο
Συνέδριο

12-15.11.2025
Makedonia Palace
Θεσσαλονίκη

Επιστημονικό
Πρόγραμμα

Η συνύπαρξη με ΧΝΝ
διαφοροποιεί τη
διαχείριση?

Χριστίνα Άντζα
Επίκουρη Καθηγήτρια Παθολογίας
Γ' Παθολογική Κλινική ΑΠΘ, Νοσοκομείο
Παπαγεωργίου

Καμία σύγκρουση συμφερόντων

Υπέρταση και Νεφρός

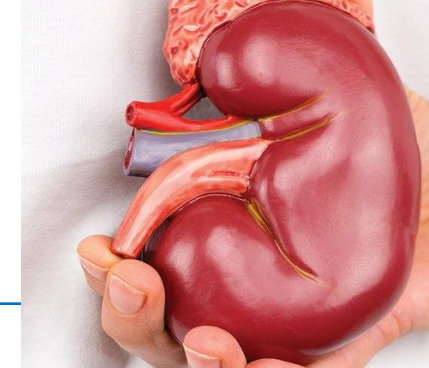
- Η υπέρταση αποτελεί έναν ισχυρό και ανεξάρτητο παράγοντα κινδύνου για την ανάπτυξη ΧΝΝ και για την εξέλιξη της ΧΝΝ προς τελικού σταδίου νεφρική νόσο.
- Η υπερτασική νεφροπάθεια καθαυτή αποτελεί τη δεύτερη πιο συχνή γνωστή αιτία τελικού σταδίου νεφρικής νόσου, μετά τη διαβητική νεφροπάθεια.

- Στους ασθενείς με ΧΝΝ, διάφοροι μηχανισμοί προάγουν την υπέρταση είναι εντονότεροι.
 - αυξημένη ευαισθησία στο νάτριο,
 - κατακράτηση νατρίου/ύδατος,
 - ενεργοποίηση του συστήματος ρενίνης-αγγειοτενσίνης (RAS) και του συμπαθητικού νευρικού συστήματος (SNS),
 - ελαττωμένη αγγειοδιαστολή μέσω του ενδοθηλίου.

Αξιολόγηση ασθενούς με υπέρταση

Υπέρταση και Νεφρική Λειτουργία

- Η διάγνωση της υπέρτασης που προκαλεί νεφρική δυσλειτουργία βασίζεται σε δύο πυλώνες:
 - (i) **Αξιολόγηση του επιπέδου νεφρικής λειτουργίας** μέσω της εκτίμησης του ρυθμού σπειραματικής διήθησης (eGFR), ο οποίος υπολογίζεται με τον τύπο του CKD-EPI του 2009, και
 - (ii) **Ανίχνευση νεφρικής βλάβης** μέσω του λόγου λευκωματίνης προς κρεατινίνη στα ούρα (UACR), κατά προτίμηση πρωινό δείγμα.
- Η **κρεατινίνη ορού**, το **eGFR** και το **UACR** πρέπει να καταγράφονται σε όλους τους ασθενείς κατά την αρχική αξιολόγηση για υπέρταση, εφόσον διαγνωστεί ΧΝΝ, και να επαναλαμβάνονται τουλάχιστον ετησίως.

Καρδιαγγειακός κίνδυνος ανάλογα με τις συννοσηρότητες

Hypertension disease staging	Other risk factors, HMOD, CVD or CKD	BP (mmHg) grading			
		High-normal SBP 130–139 DBP 85–89	Grade 1 SBP 140–159 DBP 90–99	Grade 2 SBP 160–179 DBP 100–109	Grade 3 SBP ≥ 180 DBP ≥ 110
Stage 1	No other risk factors ^a	Low risk	Low risk	Moderate risk	High risk
	1 or 2 risk factors	Low risk	Moderate risk	Moderate to high risk	High risk
	≥3 risk factors	Low to moderate risk	Moderate to high risk	High risk	High risk
Stage 2	HMOD, CKD grade 3, or diabetes mellitus	Moderate to high risk	High risk	High risk	Very high risk
Stage 3	Established CVD or CKD grade ≥4	Very high risk	Very high risk	Very high risk	Very high risk

Καρδιαγγειακός κίνδυνος ανάλογα με τις συννοσηρότητες

	Established clinical cardiovascular disease	Atherosclerotic cardiovascular disease ^a Heart failure
	Moderate or severe CKD	eGFR <60 mL/min/1.73 m ² or albuminuria ≥30 mg/g (≥3 mg/mmol)
	Other forms of hypertension-mediated organ damage	Cardiac ^b Vascular ^b
	Diabetes mellitus	Type 1 and type 2 diabetes mellitus ^c
	Familial hypercholesterolaemia	Probable or definite familial hypercholesterolaemia

Χαρακτηριστικά ασθενών με υπέρταση και ΧΝΝ

- ✓ ανθεκτική στη θεραπεία υπέρταση,
- ✓ αυξημένη νυχτερινή ΑΠ και
- ✓ «υπέρταση λευκής μπλούζας»

24ωρη καταγραφή ΑΠ!!

Στόχος αρτηριακής πίεσης

China Cardiometabolic Disease and Cancer Cohort Study

Methods: This nationwide, multicenter, prospective cohort study included 12 523 chronic kidney disease participants without antihypertensive therapy in mainland China. Participants were followed up during 2011 to 2016 for cardiovascular events (nonfatal myocardial infarction, nonfatal stroke, hospitalized or treated heart failure, and cardiovascular death) and renal events ($\geq 20\%$ decline in the estimated glomerular filtration rate, end-stage kidney disease, and renal death).

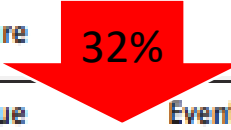

Results: Overall, 652 cardiovascular events and 1268 renal events occurred during 43 970 person-years of follow-up. We observed a positive and linear relationship between systolic BP and risks of cardiovascular and renal events down to 90 mm Hg, as well as between diastolic BP and risks of renal events down to 50 mm Hg. A J-shaped trend was noted between diastolic BP and risks of cardiovascular events, but a linear relationship was revealed in participants < 60 years (P for interaction < 0.001). A significant increase in the risk of cardiovascular and renal outcomes was observed at systolic BP ≥ 130 mm Hg (versus 90-119 mm Hg) and at diastolic BP ≥ 90 mm Hg (versus 50-69 mm Hg).

Conclusions: In people with chronic kidney disease, a higher systolic BP/diastolic BP level ($\geq 130/90$ mm Hg) is significantly associated with a greater risk of cardiovascular and renal events, indicating potential thresholds to initiate BP-lowering treatment.

The Effect of a Lower Target Blood Pressure on the Progression of Kidney Disease: Long-Term Follow-up of the Modification of Diet in Renal Disease Study

- Μη διαβητική νεφρική νόσος
- eGFR: 13-55 mL/min per 1.73 m²
- Group A: Μέση ΑΠ < 92 mm Hg,
- Group B: Μέση ΑΠ < 107 mm Hg

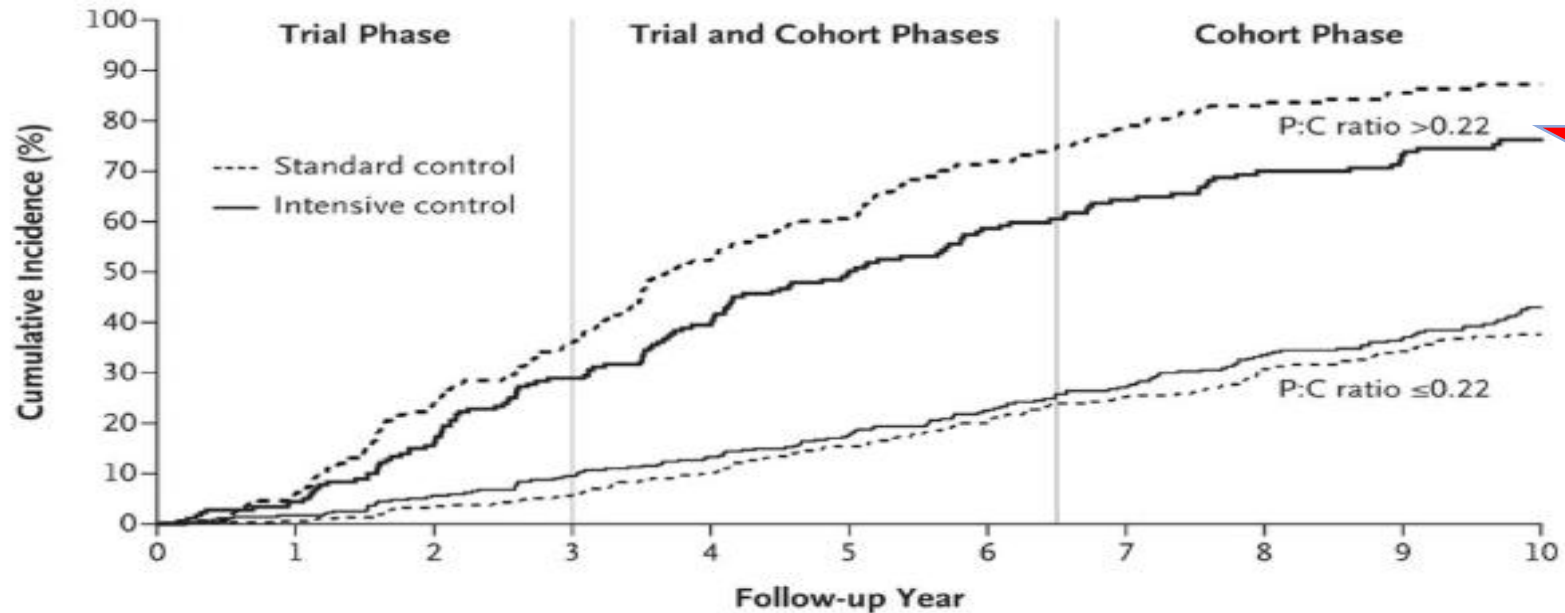
Table 2. Adjusted Hazard Ratios for Low Target Blood Pressure Compared with Usual Target Blood Pressure throughout Follow-up

Analysis ^a	Kidney Failure			Kidney Failure or All-Cause Mortality		
	Hazard Ratio (95% CI)	P Value	Events, n	Hazard Ratio (95% CI)	P Value	Events, n
No adjustment for covariates	0.78 (0.66–0.93)	0.0056	554	0.85 (0.72–1.00)	0.0502	624
Adjusted for baseline covariates†	0.68 (0.57–0.82)	<0.001	554	0.77 (0.65–0.91)	0.0024	624
Interval						
0–2 yt	0.80 (0.53–1.21)	>0.2	100	0.89 (0.61–1.29)	>0.2	117
2–4 yt	0.63 (0.44–0.90)	0.01	142	0.77 (0.55–1.06)	0.12	156
4–6 yt	0.63 (0.45–0.90)	0.01	146	0.69 (0.49–0.97)	0.03	156
6–8 yt	0.80 (0.51–1.25)	0.2	87	0.85 (0.57–1.28)	0.2	104
8 yt	0.59 (0.36–0.98)	0.04	79	0.67 (0.42–1.07)	0.09	91
During the trial‡	0.76 (0.52–1.10)	0.15	127	0.77 (0.54–1.11)	0.2	146
After the trial‡	0.66 (0.53–0.81)	<0.001	427	0.76 (0.63–0.91)	0.0038	478

Intensive Blood-Pressure Control in Hypertensive Chronic Kidney Disease

- eGFR: 20-65 mL/min per 1.73 m²
- Group A: Μέση ΑΠ < 92 mmHg,
- Group B: Μέση ΑΠ = 102 - 107 mmHg

διπλασιασμός του επιπέδου της κρεατινίνης ορού, τελικού σταδίου νεφρική νόσος ή θάνατος

P:C Ratio >0.22

Standard control	176	165	134	113	81	66	45	32	26	22	13
Intensive control	181	172	151	128	109	87	67	56	47	40	25

P:C Ratio ≤0.22

Standard control	376	373	362	353	332	302	267	234	214	196	128
Intensive control	357	350	335	321	306	282	254	228	206	189	128

Immediate lifestyle interventions and antihypertensive drug treatment are recommended in most patients with CKD independently of the CKD stage if SBP \geq 140mmHg or DBP \geq 90mmHg.

In all patients with CKD the primary goal is to lower office BP to <140 mmHg systolic and <90 mmHg diastolic.

In most CKD patients (young patients, patients with an albumin/creatinine ratio \geq 300 mg/g, high CV risk patients) office BP may be lowered to <130/80 mmHg if tolerated.

In kidney transplant patients with hypertension, office BP may be lowered to <130 mmHg systolic and <80 mmHg diastolic.

In patients with CKD, a BP target of less than 120/70 mmHg is not recommended.

I	C
I	A
II	B
II	B
III	C

Θεραπεία αρτηριακής πίεσης

ORIGINAL ARTICLE

Efficacy and Safety of Benazepril for Advanced Chronic Renal Insufficiency

ORIGINAL ARTICLE

Effects of Losartan on Renal and Cardiovascular Outcomes in Patients with Type 2 Diabetes and Nephropathy

Original Contribution

Effect of Blood Pressure Lowering and Antihypertensive Drug Class on Progression of Hypertensive Kidney Disease
Results From the AASK Trial

JAMA

ORIGINAL ARTICLE

Renoprotective Effect of the Angiotensin-Receptor Antagonist Irbesartan in Patients with Nephropathy Due to Type 2 Diabetes

ORIGINAL ARTICLE

Angiotensin-Receptor Blockade versus Converting-Enzyme Inhibition in Type 2 Diabetes and Nephropathy

ACEis/ARBs:

-Πρώτη επιλογή θεραπείας σε υπερτασικούς ασθενείς με ΧΝΝ, ιδίως σε εκείνους με μέτρια ή σοβαρή λευκωματουρία, καθώς

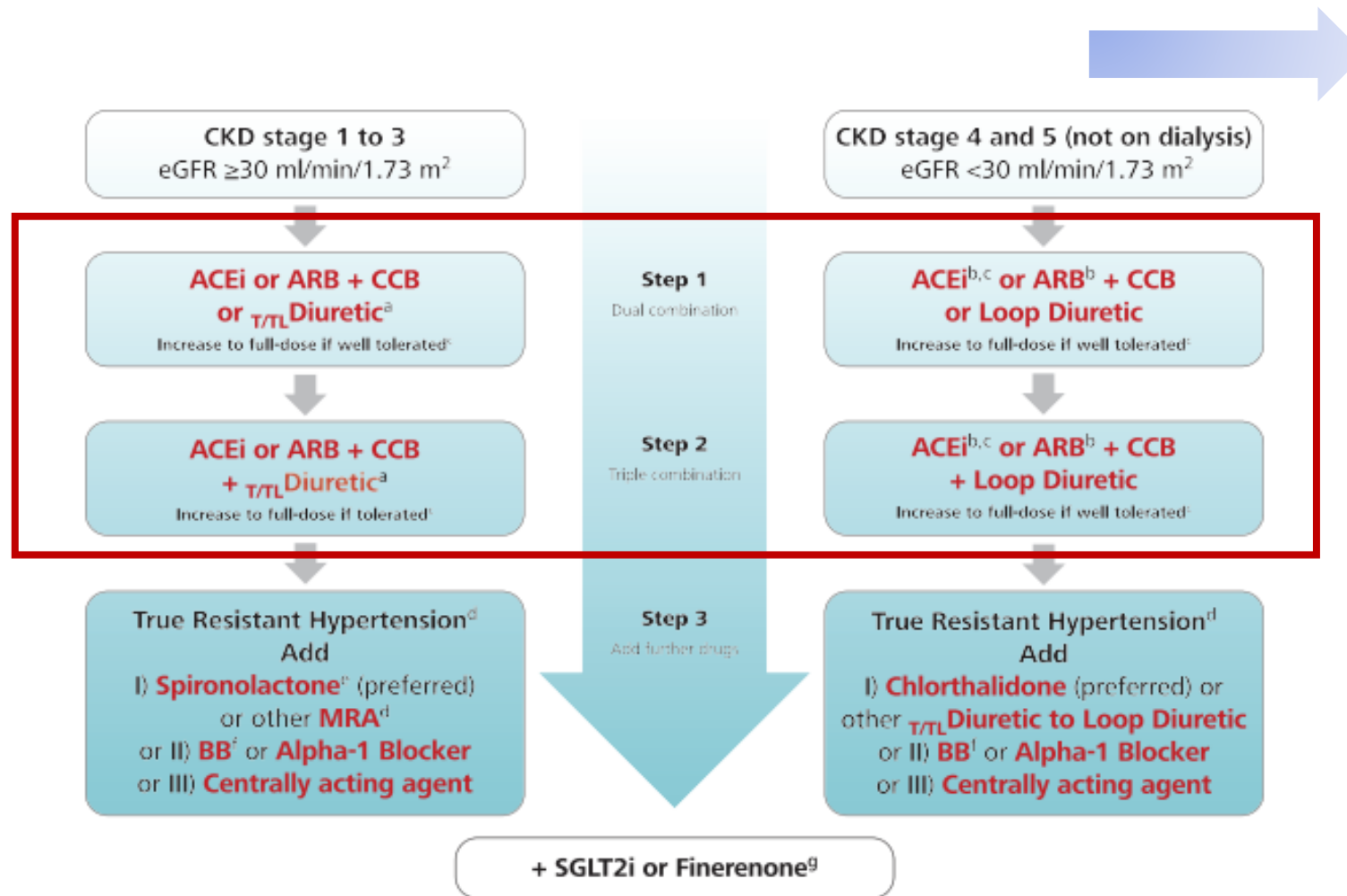
- ✓ μειώνουν την πρωτεϊνουρία,
- ✓ επιβραδύνουν τον ρυθμό μείωσης του GFR και
- ✓ περιορίζουν τον κίνδυνο διπλασιασμού της κρεατινίνης ορού ή εξέλιξης σε τελικού σταδίου νεφρική νόσο.

-Στη μέγιστη ανεκτή δόση, ώστε να επιτευχθεί η βέλτιστη νεφροπροστασία.

-Προσοχή!! Αυξημένος κίνδυνος υπερκαλιαιμίας σε ασθενείς με ΧΝΑ.

-Προσοχή!! Μείωση του eGFR, κατά μέσο όρο 10–15% μέσα στις πρώτες εβδομάδες.

Στρατηγική αντιμετώπισης της υπέρτασης στη ΧΝΝ

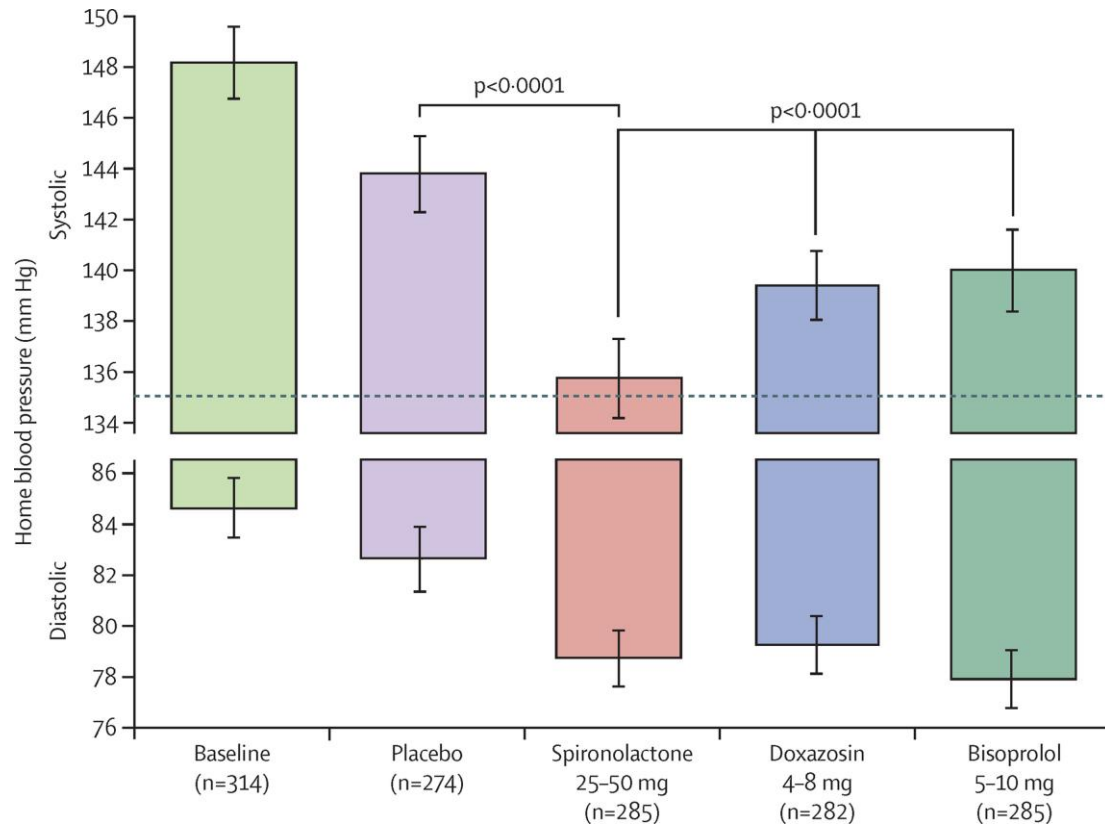

lifestyle interventions, as in general population, with special attention to sodium restriction, as low-sodium diet reduces protein excretion in proteinuric CKD

THE LANCET

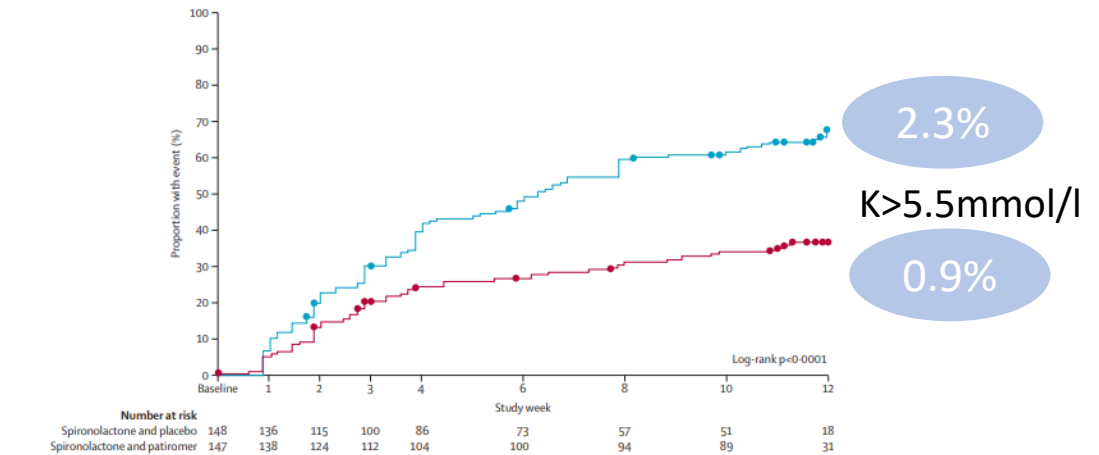
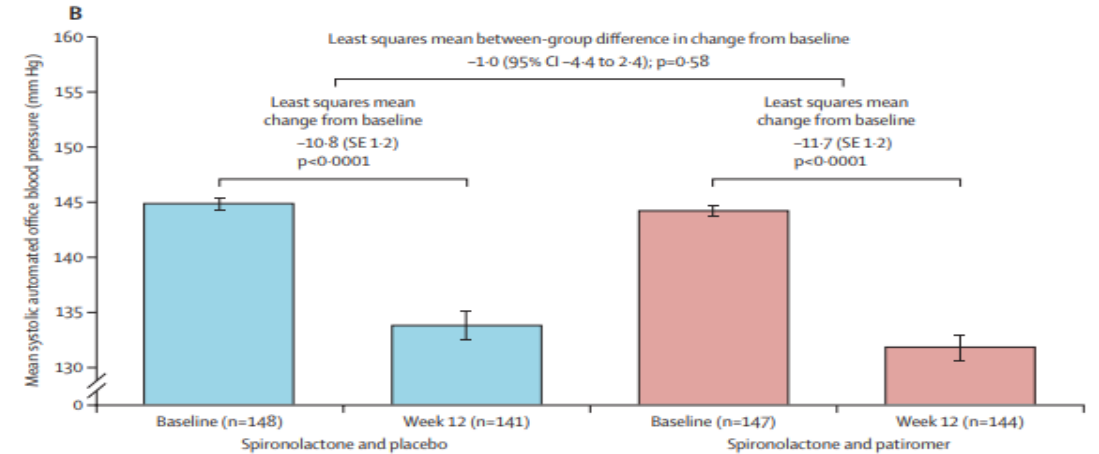
Spironolactone versus placebo, bisoprolol, and doxazosin to determine the optimal treatment for drug-resistant hypertension (PATHWAY-2): a randomised, double-blind, crossover trial

Patiromer versus placebo to enable spironolactone use in patients with resistant hypertension and chronic kidney disease (AMBER): a phase 2, randomised, double-blind, placebo-controlled trial

Κριτήρια αποκλεισμού:

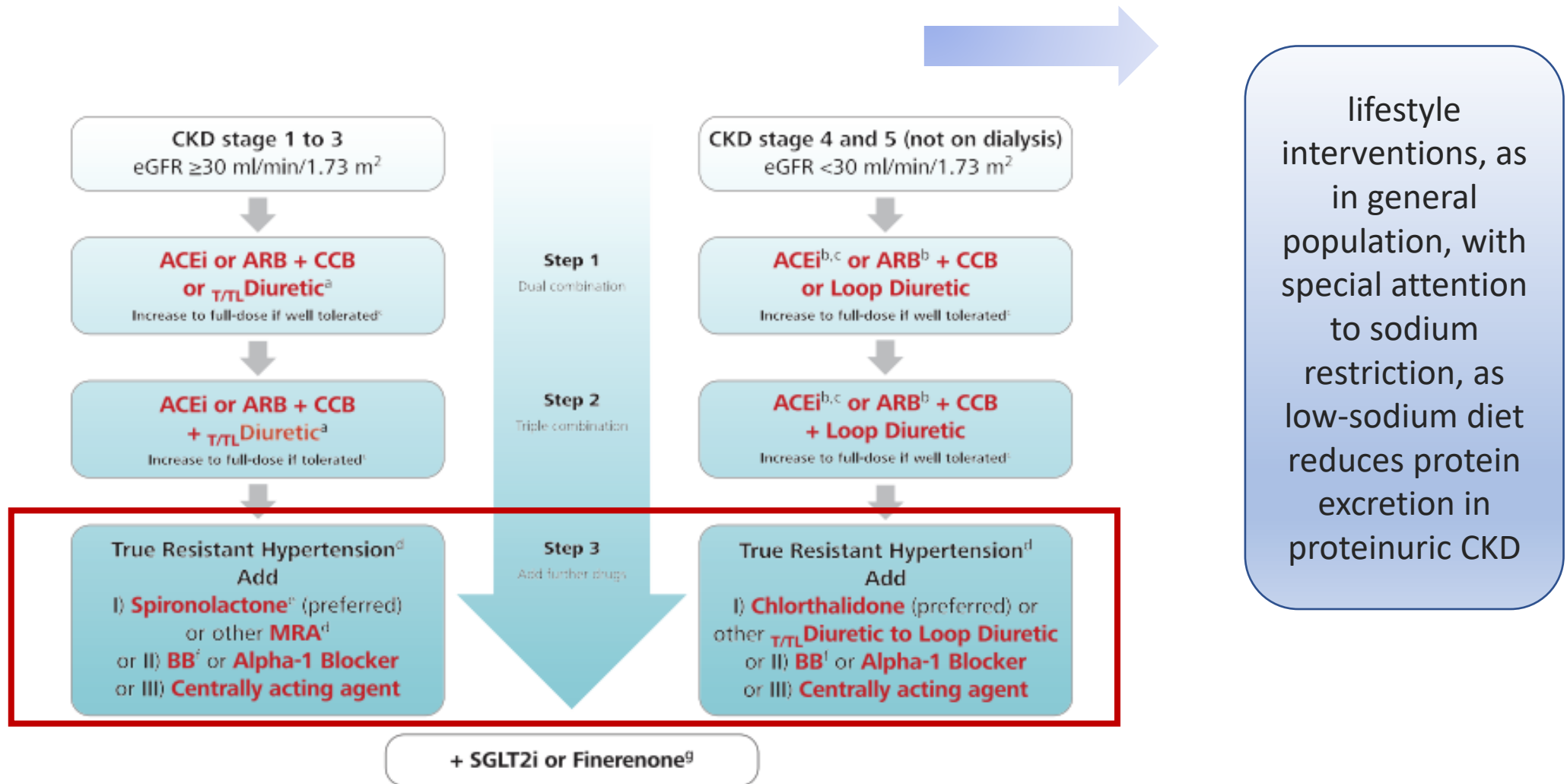
eGFR < 45 ml/min/1.73 m² και K ≥ 4.5 mmol/l

Κριτήρια ένταξης:

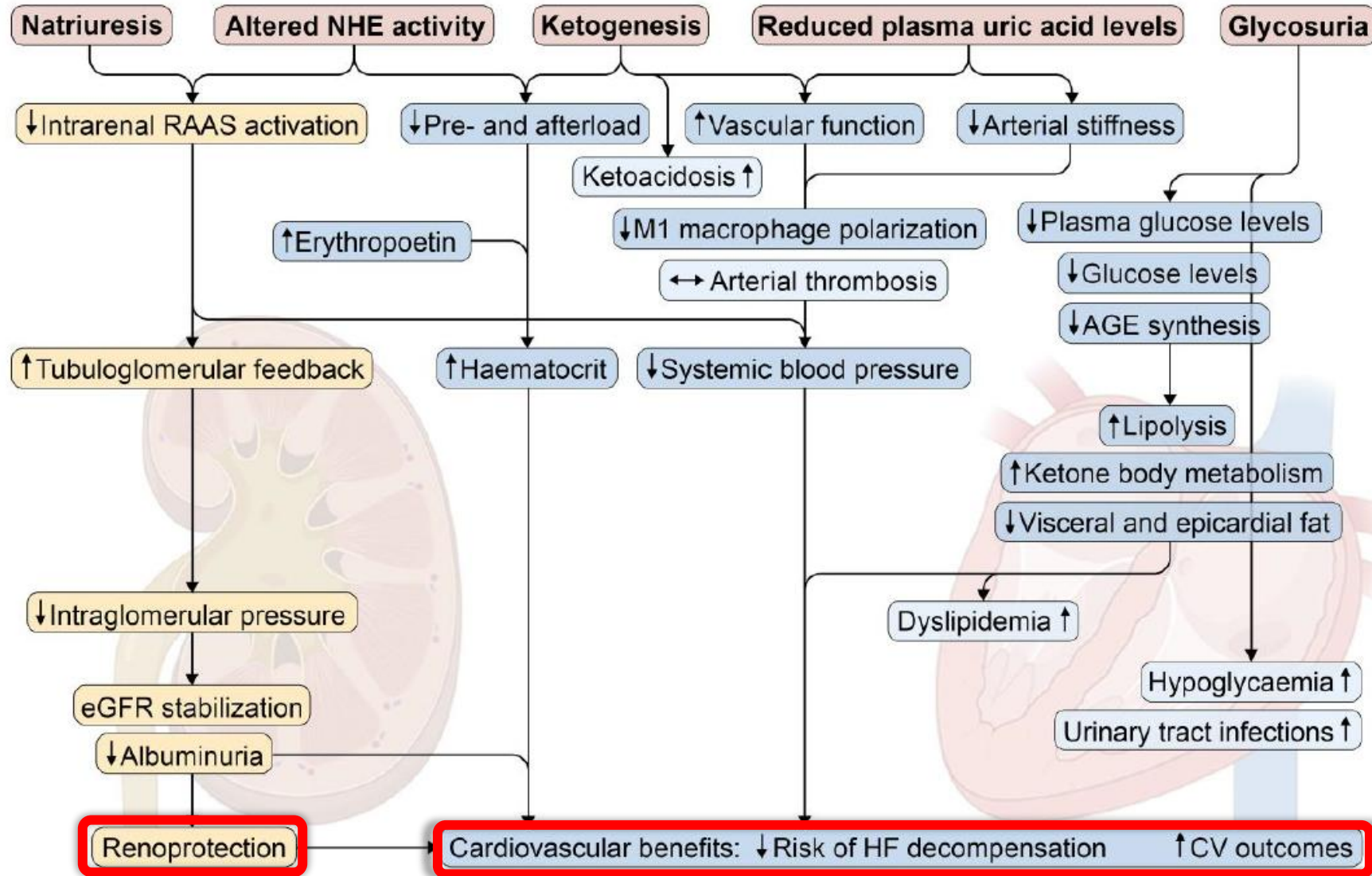
eGFR 25-45 ml/min/1.73 m²

Στρατηγική αντιμετώπισης της υπέρτασης στη ΧΝΝ

Χρήση επιπρόσθετων φαρμάκων για καρδιο-νεφρο-προστασία

GLIFLOZINS: RENAL AND CARDIOVASCULAR EFFECTS

Οφέλη από τη «νεφρική» νοσηρότητα και θνητότητα σε ασθενείς με ΧΝΝ με ΚΑΙ ΧΩΡΙΣ ΣΔ2

DAPA-CKD

The NEW ENGLAND JOURNAL of MEDICINE

ORIGINAL ARTICLE

Dapagliflozin in Patients with Chronic Kidney Disease

✓ Patients with and without type 2 diabetes

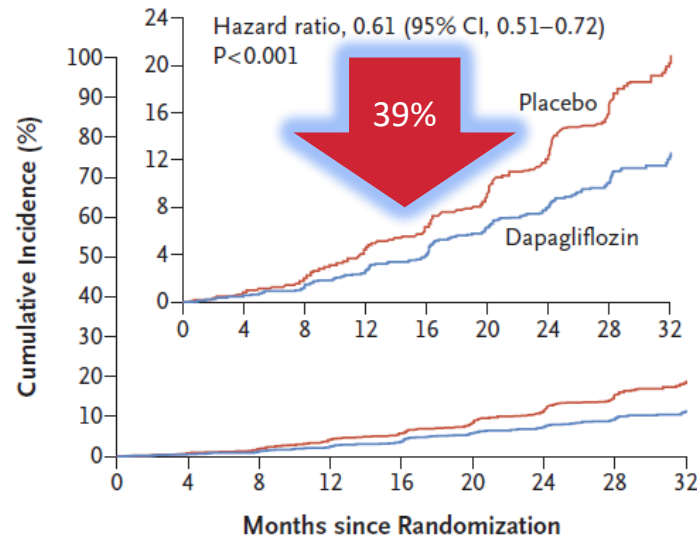
✓ 25–75 ml/min/1.73 m²
uACR ≥ 200 mg/g

 1:1
Dapagliflozin 10 mg Placebo

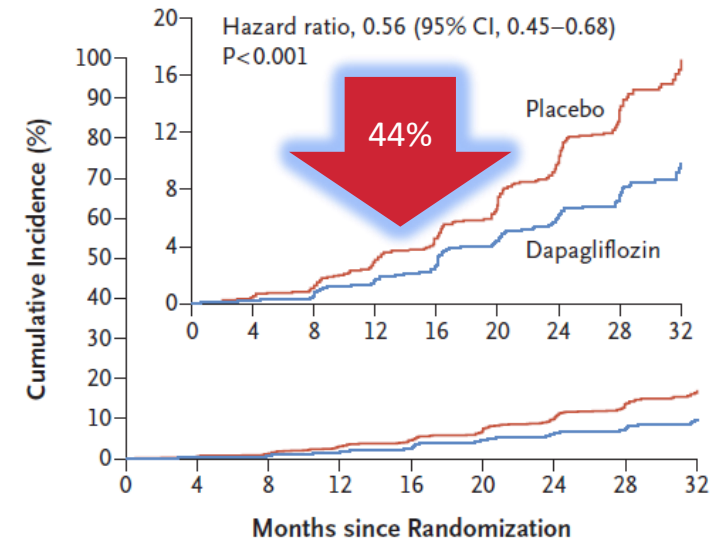
+

ACEi/ARBs

A Primary Composite Outcome

B Renal-Specific Composite Outcome

Εξέλιξη ΧΝΝ και θνητότητα σε ασθενείς με ΧΝΝ με ΚΑΙ ΧΩΡΙΣ ΣΔ2

The NEW ENGLAND JOURNAL of MEDICINE

EMPA-KIDNEY

ORIGINAL ARTICLE

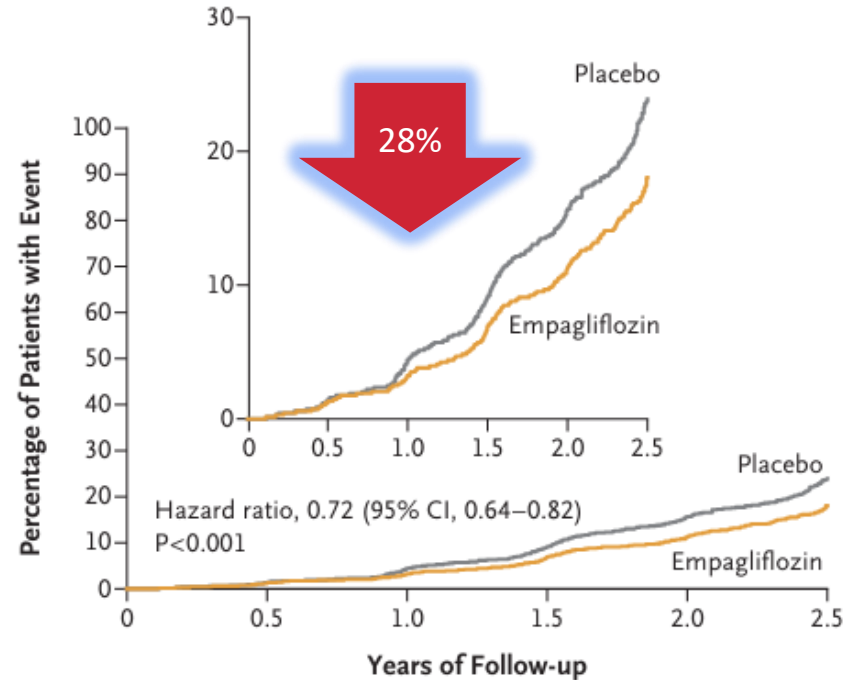
Empagliflozin in Patients with Chronic Kidney Disease

The EMPA-KIDNEY Collaborative Group*

 eGFR \geq 20-45 ml/min/1.73 m²
or
eGFR \geq 45-90 ml/min/1.73 m²
and
 Urine Albumin to creatinine ratio of $>$ 200 mg/g

Placebo
n=3305

Empagliflozin
10mg
n=3304

Νεφροπροστασία για την εξέλιξη της ΧΝΝ σε ασθενείς ΧΩΡΙΣ ΣΔ

Impact of diabetes on the effects of sodium glucose co-transporter-2 inhibitors on kidney outcomes: collaborative meta-analysis of large placebo-controlled trials

The Nuffield Department of Population Health Renal Studies Group* and the SGLT2 inhibitor Meta-Analysis Cardio-Renal Trialists' Consortium*

Εξέλιξη ΧΝΝ

Οξεία νεφρική βλάβη

Ασθενείς χωρίς ΣΔ

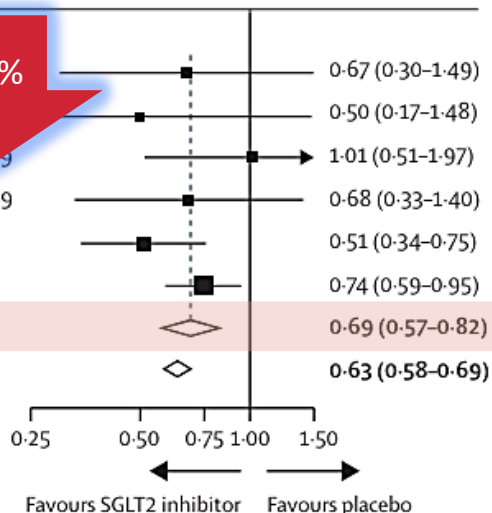
Kidney disease progression

	Mean baseline eGFR, mL/min per 1.73m ²	Events/participants		Event rate per 1000 patient-years	
		SGLT2 inhibitor	Placebo	SGLT2 inhibitor	Placebo

No diabetes

DAPA-HF	68	10/1298	15/1307	5.0	4.9	0.67 (0.30-1.49)
EMPEROR-REDUCED	63	5/936	10/938	5.2	10.5	0.50 (0.17-1.48)
DELIVER*	63	17/1551	17/1557	5.0	4.9	1.01 (0.51-1.97)
EMPEROR-PRESERVED	62	12/1531	18/1519	4.5	6.9	0.68 (0.33-1.40)
DAPA-CKD	42	39/697	70/701	29	53	0.51 (0.34-0.75)
EMPA-KIDNEY	39	119/1779	157/1790	35	47	0.74 (0.59-0.95)
Subtotal: no diabetes	56	202/7792	287/7812	..	..	0.69 (0.57-0.82)
Total: overall	65	941/47833	1307/41301	..	..	0.63 (0.58-0.69)

Trend across trials sorted by eGFR:
Diabetes p=0.87;
No diabetes p=0.86;
Heterogeneity by diabetes status: p=0.31

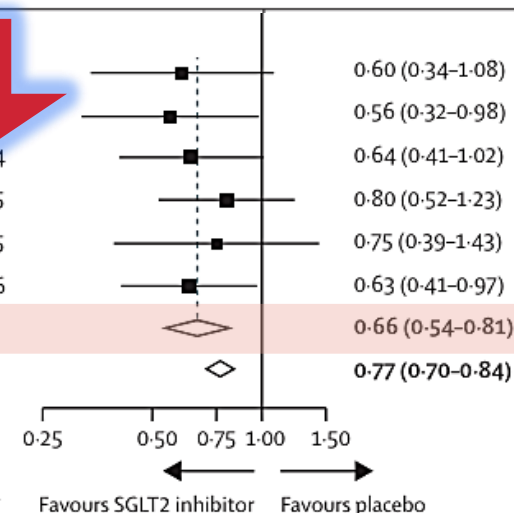

Acute kidney injury

	Events/participants	Event rate per 1000 patient-years	RR (95% CI)

DAPA-HF	18/1295	30/1305	0.60 (0.34-1.08)
EMPEROR-REDUCED	20/936	34/938	0.56 (0.32-0.98)
DELIVER*	30/1551	47/1558	0.64 (0.41-1.02)
EMPEROR-PRESERVED	37/1531	47/1519	0.80 (0.52-1.23)
DAPA-CKD	16/697	21/701	0.75 (0.39-1.43)
EMPA-KIDNEY	34/1779	54/1790	0.63 (0.41-0.97)
Subtotal: no diabetes	155/7789	233/7811	0.66 (0.54-0.81)
Total: overall	921/48453	1089/41898	0.77 (0.70-0.84)

Trend across trials sorted by eGFR:
Diabetes p=0.02;
No diabetes p=0.66;
Heterogeneity by diabetes status: p=0.12

Kotsis V, Jordan J, Stabouli S, Antza C, Micic D, Jelaković B, Schlaich MP, Nilsson PM, Kreutz R, Mancia G, Tsioufis K, Grassi G.
Consensus article from the European Society of Hypertension Working Group on Obesity, Diabetes and the High-risk Patient. 2020

ΟΦΕΛΟΣ ΣΤΗΝ
ΥΠΕΡΤΑΣΗ

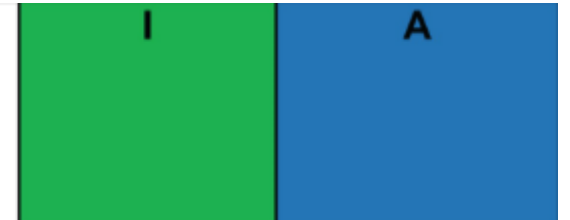
Study	SGLT-2 inhibitors		
	EMPA-REG (empagliflozin)	CANVAS (canagliflozin)	DECLARE-TIMI 58 (dapagliflozin)
Composite renal end point (HR, 95% CI)	0.61 (0.53–0.70)	0.60 (0.47–0.77)	0.76 (0.67–0.87)
SBP (mmHg) reduction	~4	3.93 (4.30–3.56)	2.7 (2.4–3.0)
DBP (mmHg) reduction	~2	1.39 (1.61–1.17)	0.7 (0.6–0.9)
Adverse events	Genital infection	Amputation 1.97 (1.41–2.75), fracture, genital infection, osmotic diuresis, volume depletion	Diabetic ketoacidosis, genital infection

Guidelines

Guidelines for the management of arterial hypertension – ESH 2023

SGLT2is inhibitors are recommended for patients with diabetic and non-diabetic nephropathies CKD if eGFR is at least 20 ml/min/1.73².^a

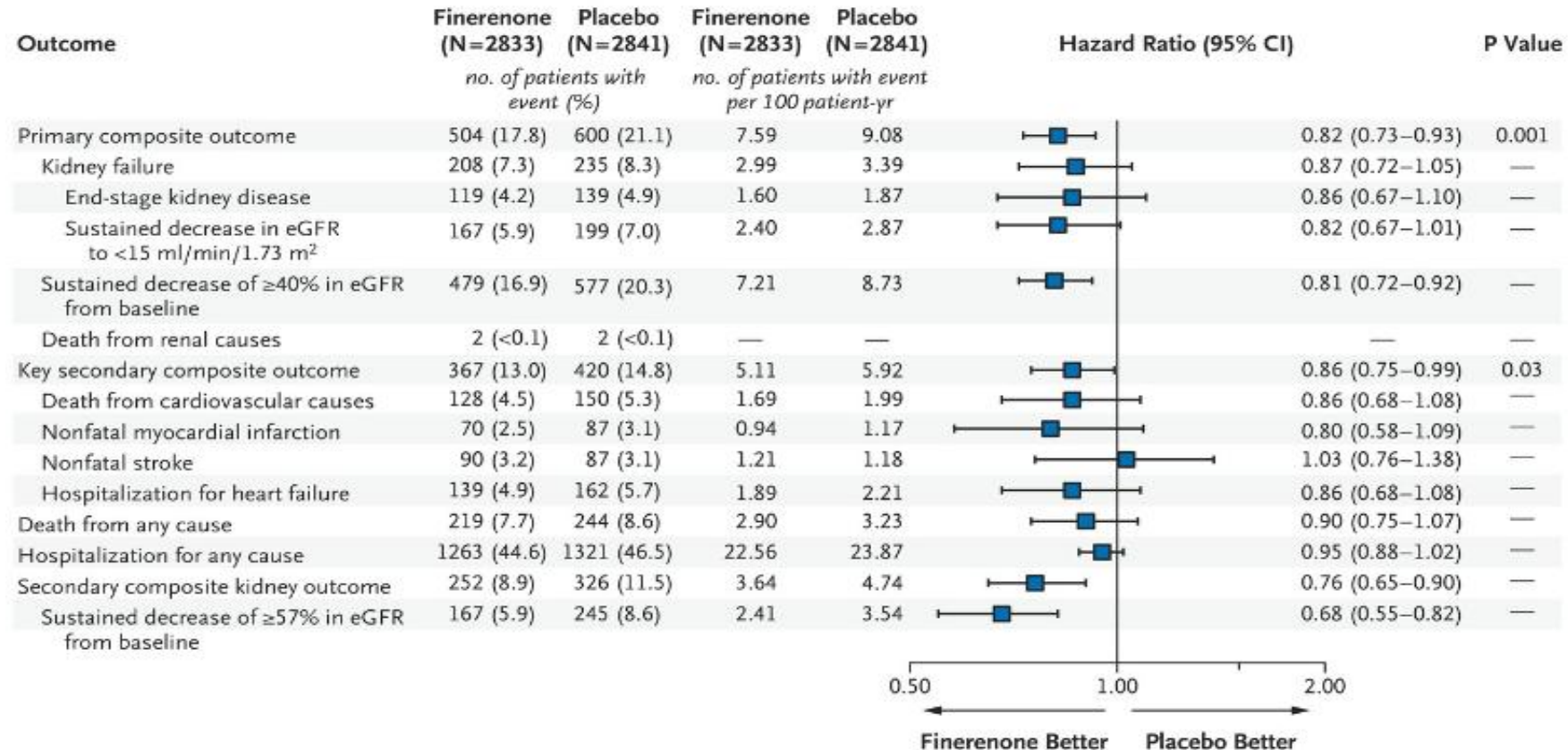
Χρήση επιπρόσθετων φαρμάκων για καρδιο-νεφρο-προστασία

The NEW ENGLAND
JOURNAL of MEDICINE
FIDELIO DKD STUDY

Κριτήρια ένταξης:

ΣΔ2, ΧΝΝ με μέτρια ή σοβαρή αλβουμινουρία, on top ACEi/ARB.

Η διαφορά για SBP/DBP ήταν 2.7/1.0 mmHg υπέρ της φινερενόνης.

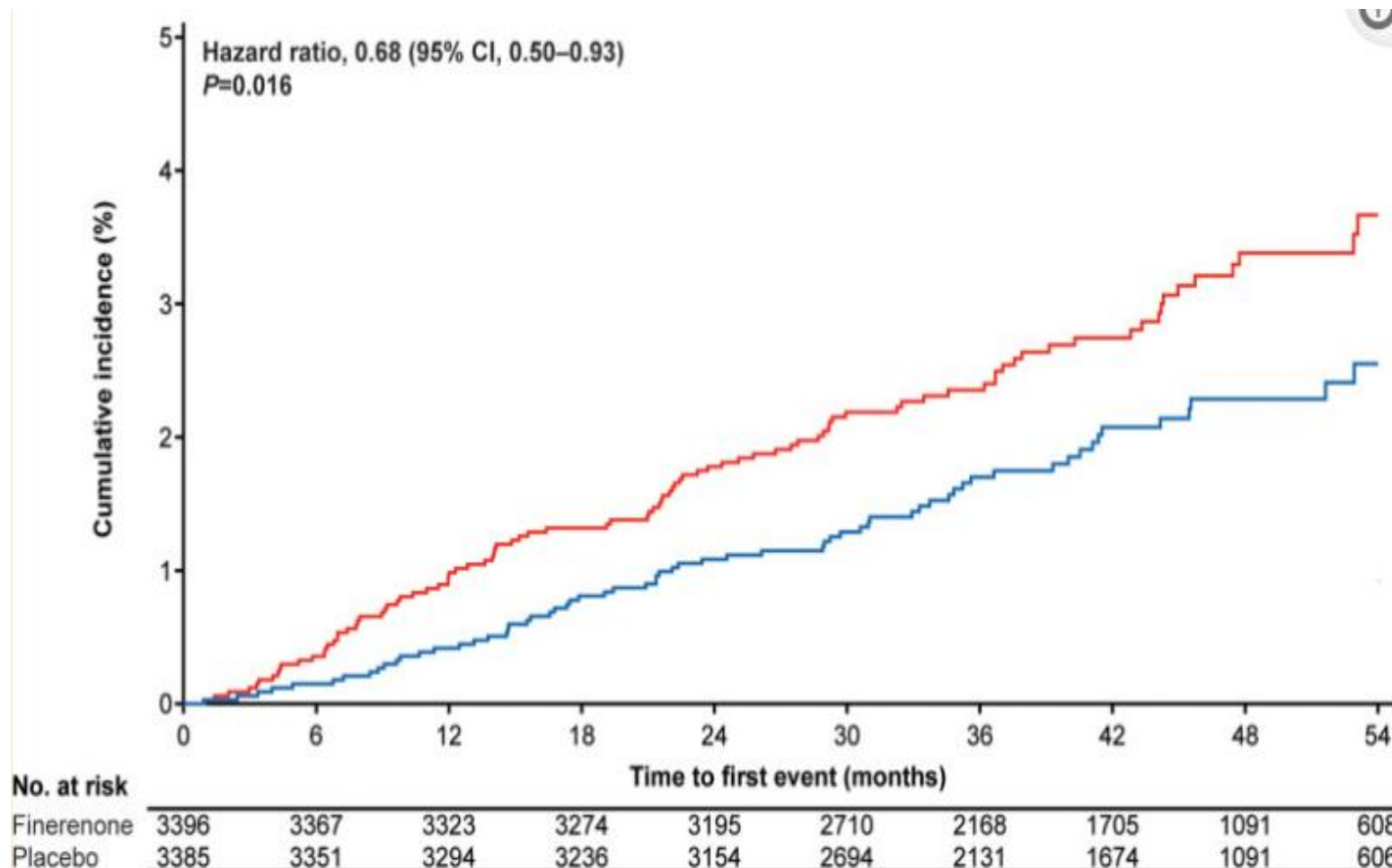
Χρήση επιπρόσθετων φαρμάκων για καρδιο-νεφρο-προστασία

The NEW ENGLAND
JOURNAL of MEDICINE
FIGARO DKD STUDY

Κριτήρια ένταξης:

ΣΔ2, ΧΝΝ με μέτρια ή σοβαρή αλβουμινουρία, on top ACEi/ARB.

-18% μειωμένος κίνδυνος για θάνατο από ΧΝΝ ή νοσηλεία για ΚΑ
-29% μειωμένος κίνδυνος για πρώτη νοσηλεία για ΚΑ.

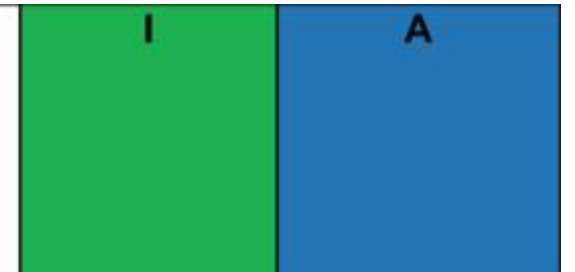
Guidelines

Guidelines for the management of arterial hypertension – ESH 2023

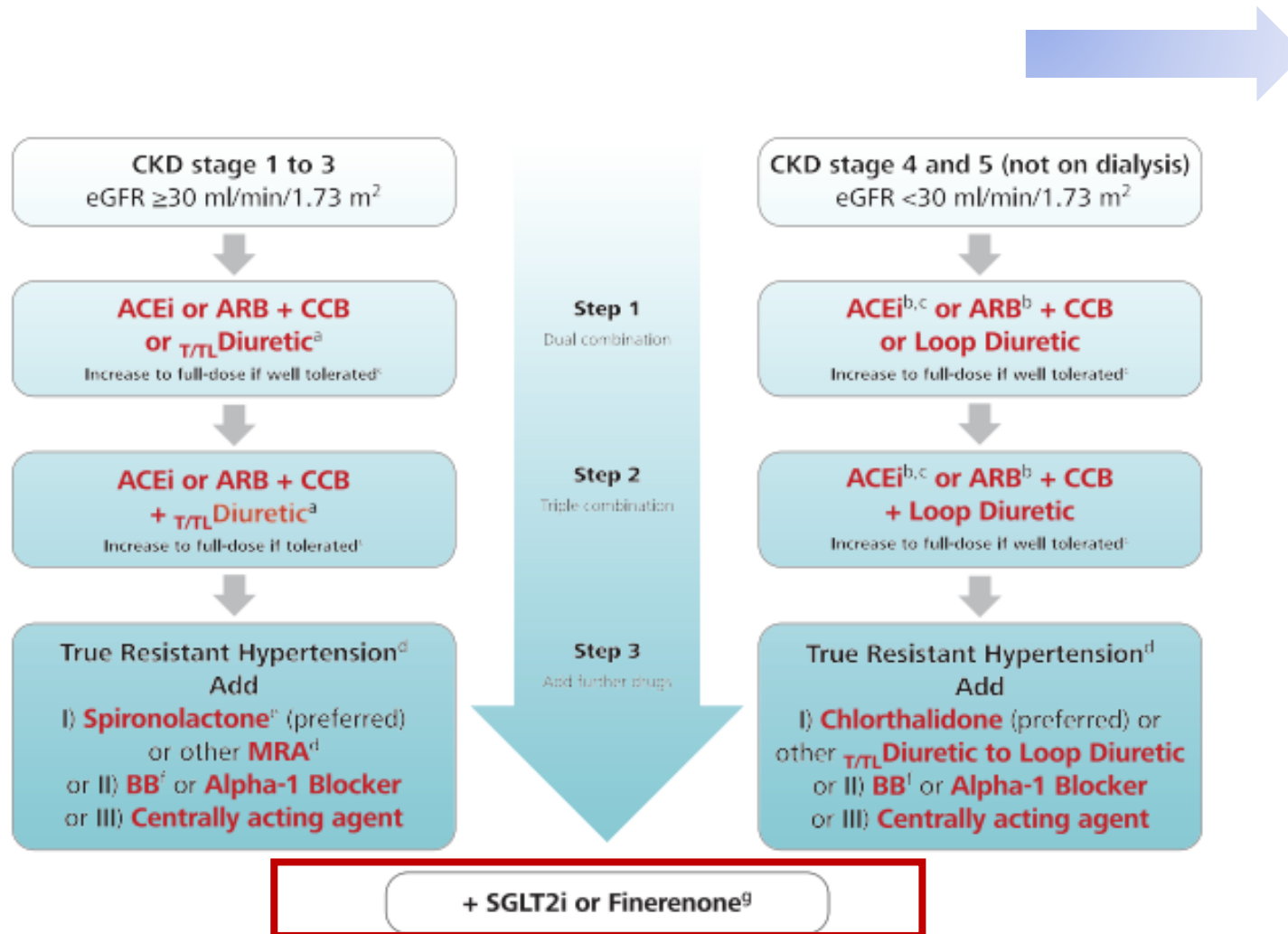
The non-steroidal MRA finerenone can be used, because of its nephroprotective and cardioprotective properties in patients with diabetic CKD and moderate to severe albuminuria.

The non-steroidal MRA finerenone is recommended in patients with CKD and albuminuria associated with type 2 diabetes mellitus if eGFR is at least 25 ml/min/1.73² and serum potassium <5.0 mmol/L.

Στρατηγική αντιμετώπισης της υπέρτασης στη ΧΝΝ

lifestyle interventions, as in general population, with special attention to sodium restriction, as low-sodium diet reduces protein excretion in proteinuric CKD

Συμπεράσματα

Τι αλλάζει:

- 1) Στόχος ΑΠ
- 2) Καρδιαγγειακός Κίνδυνος
- 3) Υγιεινοδιαιτητικά μέτρα
- 4) Προτίμηση σε ACEi/ARBs
- 5) Αλλαγή διουρητικών βάση νεφρικής λειτουργίας
- 6) Προσθήκη SGLT2i/φινερενόνη

*Ευχαριστώ για
την προσοχή σας!*